

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 9063702X

Discursus XXI. Passio Christi manifestat gravitatem malitiæ Peccati. Quia
Passio Christi fuit quasi Diluvium pœnarum, quo Divina Justitia atrociùs
voluit punire Peccatum, quàm puniverit Diluvio illo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51653](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51653)

que quasi uvæ electæ, quò magis sub gravissimo premuntur torculari, tantò amæniores laudis & benedictionis proferunt liquores; licet ipsi ideo ne minimum quidpiam rigoris & poenarum amicitia gratiâ remittatur. Ex dolore igitur vulneris addiscite, quantum sit separationis malum ab illo productæ. *Scito & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum.* Qui magnam hanc veritatem in Purgatorij scholâ addiscere non volet, tanquam auditor stupidus & obruti cerebri, discipulus di-

mittatur, abeatque ignorantia suæ effectus in infimâ infernalis abyssi scholâ experturus; ubi in æternum intuebitur, quod hîc intelligere non voluit. *Evigilabunt in opprobrium, Domine, ut videant semper.* Urinatores nunquam melius vident, quàm quando in maris fundo ambulat. Eodem modo omnes hujusmodi ignorantes, in profundissimis sepulti flammis, à poenarum suarum amaritudine peccatorum suorum malitiam agnoscere cogentur. *Scito & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum.*

DISCURSUS XXI.

Passio Christi ostendit, quantum malum sit Peccatum.

In vobis in hoc Mundo diluviis, uno aquarum, altero dolorum, divina Justitia suffocare voluit peccatum. In primo Diluvio aquæ aded montium vertices transcendere, ut, exceptis octo personis, tota generis humani vita submersa fuerit. In secundo, quod non fuit aliud, quàm Christi Passio, tot, & tanti dolores simul juncti fuerunt, ut ipsa Dei vita submersa fuerit. Sed unde quæso tanta in primo diluvio aquarum copia, & unde tot, & tanti in secundo dolores? Primæ illius aquæ partim de caelo disruptis ipsius cataraetis de-

lapsæ sunt, partim è mari antiquos terminos suos transgrediente ascenderunt, partim ex ipsius terræ sinu, supra quam vastissimi illius abyssi fontes in visceribus suis inclusi regurgitabant, provenere. Eadem istæ secundum propositionem sunt horribilissimi illius dolorum diluvij origines, quibus Redemptoris nostri vita, in Passione sua submersa fuit. Partim provenerunt è caelo, hoc est, à divina Justitia; partim ex mari, hoc est, ab hominum in perniciem Christi conjuratorum crudelitate; partim ex sinu ipsius terræ exundantis, hoc est, à dulcissimo Jesu corde, quod ut redemptio nostra esset copiosissima, amorem suum omnium crudelissimum sibi

sibi voluit esse carnificem. Has tres immensoꝝ illorum cruciatuum origines, quæ corpus & animam Filij Dei, ut ita dicam, suffocârunt, hodie aliquo modo inquiremus; metiemurque, ut ex dolorum Christi multitudine inexplicabilem peccati malitiam intelligamus, in cuius destructionem primario exantlati fuerunt. A primâ causarum illarum, magis incrimâ & immediatâ, incipiamus.

I.

II. Prima aquarum illarum, quibus in diluvio terra submersa est, ab ipsâ met terrâ provenit origo, in cuius sinu sub rerum initio ingentem inclusit copiam; fortè ob illum ipsam finem, ut quandoque Mundum exemplari supplicio à flagitijs suis emundaret,

Gen. 7. Rapti sunt omnes fontes abyssi magna.

Eodem modo primam scaturiginem immensoꝝ illorum dolorum, quibus Sacrosancta Redemptoris nostri Humanitas oppressa fuit, ab ipsiusmet sinu ortam esse dicere licet; eumque ad submergendam ipsammet Humanitatem horribilissimo pœnarum torrente, tenerrimâ corporis sui constitutione fortissimâque amoris sui robore usum fuisse. Imprimis delicatissimâ corporis sui usus est constitutione, quæ, cum unica sit in genere suo, nequaquam eam silentio præterire oportet. Considerate igitur Charissimi, pulcherrimam corporis humani fabricam, quam unquam Deus produxit, fuisse illam, quam inter mortales habitaturus pro se ædificavit. *Sapientia ædificavit sibi domum.* Sive enim hu-

1. Reg. 2. 1. & P. Segneri S. I. Christ. Instr. Tom. II.

jus fabricæ materia, sive architectus, aut dispositio, aut inquilinus spectetur, ex omnibus hisce capitibus cuius habitacioni corporeæ, unquam in terris visæ, longissimè præfertur, & propter easdem causas deinde in Passione pariter absque mensurâ Redemptoris nostri dolores & cruciatus augentur.

III. Primò Sanctissima corporis huius materia ex purissimo Mariæ Virginis Sanguine desumpta fuit, ideoque quis effari poterit, quàm tenera inde effecta fuerit constitutio? ob hanc terneritudinem videtur sub Davidis personâ sibi Christus attribui permisisse tenerrimi vermiculi titulum. *Tenerimus ligni vermiculus.* Dicitur fuisse vermis, quemadmodum de se ipso sensit Christus, qui tam exigua calamitatum suarum commiseratione cujuscunque conditionis homines vidit, ut de se affirmare potuerit, se potius vermis, quàm hominis speciem habere. *Ego autem sum vermis, & non homo.* Ps. 27. Imò vermis summè tener dicitur fuisse, qualis qui in antiquo nascitur ligno, *tenerrimus ligni vermiculus*, ut tenerrima illa, de quâ loquimur, constitutio significetur, idem enim est, talem attingere vermiculum, ac conterere. Et hanc ob causam Sanctus Bonaventura ausus est affirmare, corpus Christi in plantâ pedis magis sensitivum fuisse, quàm nostrum in ipsis pupillis.

IV. Insuper ad hanc materiæ præstantiam accessit Architecti eminentia, qui fuit Spiritus Sanctus, è cuius manibus corpus illud divinum, prodigiosum illud opus, immediatè provenit.

M m

venis.

venit. Insignis est Sancti Thomæ observatio, res à Deo miraculosè productas in genere suo perfectiores esse, quàm si modo ordinario prodissent. Hinc est, quòd manna Israëlitis in deserto missum, vinùtque invitatis ad nuptias in Canà ex aquà conversum, nec non panes in deserto multiplicati, omnia naturæ dona perfectione suà superant. Ratio autem est, quia defectus in operibus omnes à causis secundis proveniunt, quæ respectu Dei sunt; quasi manuales operarij. Unde quando à solâ causâ primâ producuntur, necesse est, ut omni careant imperfectione. Quo posito dicendum est, si constitutio corporis Jesu Christo dari non potuit non esse perfectissima, (velut solum summi opus Artificis) non potuit non esse etiam sensibilissima; unde argumentantur Philosophi, & inferunt, quòd melioris corpus humanum est temperaturæ tantò vivaciorem & nobiliorem illi inesse sensum tactus.

V. Quod si deinde finis, ob quem talis corporis fabrica producta fuit, spectetur, singularissimum illum fuisse videbimus; nimirum ut multa pari posset, qui finis in nullius alterius constructione, unquam, saltem directè, intentus fuit. Ideòque quemadmodum Deus, cum omnes aquas simul congregare voluit, quæ antea liberæ super terram ferebantur, sinum effecit capacissimum, quem nos mare nominamus; ita quando in solâ Christi Passione omnes dolores voluit colligere, corpus ad omnes illos in eo recipiendos aptissimum, quasi abyf-

sum quandam, in hunc usum à se excavatam, effecit.

VI. Anima denique ipsius Sanctissima corporis perfectionem, cumque perfectione ad omnes dolores aptitudinem auxit, cujus excellentia in ipsum corpus, jam per se adeò bene formatum, redundabat. Homines subtilioris ingenij tactum habent delicatiorum, & è contra quòd rudioris sunt indolis, èò obtusioris sunt sensus. Quare cum Anima Christi subtilissimæ menti suæ summè proportionatum exigeret corpus, necesse fuit, ut etiam virginalis ipsius carnis constitutio fuerit sensibilissima; consequenter quoque tactus delicatissimus, qui tam nobilibus in hac domo operationibus instrumentum esse debebat, ubi Sapientia increata corporaliter habitare decreverat. Neque solum exteriores, sed etiam interiores sensus eadem de causâ debebant esse perfectissimi. Quapropter quis eloqui potest, quantopere appetitus ad concipiendam de omnibus potentiarum inferiorum adversitatibus tristitiam fuerit dispositus, ita ut tantumdem ipse ex reflexo dolore, quantum illæ ex directo, pateretur? Profecò nemo est inter nos, qui perfecte concipere possit, quantum hæc omnia ad affligendum Redemptoris corpus contulerint. Meliorem Christo titulum attribuere non possumus, quàm cum Virum dolorum appellaverimus. *Virum dolorum & scientem infirmitatem.* Quibus terminis Ilias significare voluit, sanctissimam illam Humanitatem totam à doloribus ex-

ni parte penetratam & afflictam fuisse; cum cor amplissimum acceperit ad omnes simul cruciatus, quasi arenam maris, complectendos, corpusque quasi vastissimum sinum, artefactum ad omnes pœnas recipiendas, licet etiam fluminum instar irruerent. *Corpus autem aptasti mihi.*

VII. Ecce igitur quomodo ad explendam amabilissimi Redemptoris nostri Passionem pretiosissima, purissima, & delicatissima ipsius membra adhibita fuerint, quæ ob teneritudinem sub symbolo lapidis oculis repleti nobis proposuit Zacharias. *Super lapidem unum septem oculi;* ut significaretur Virgineam Christi carnem instar pupillæ sensitivam esse, quemadmodum dicebat Sanctus Bonaventura, simulque quasi lapidem percussam esse. O si vobis hæc duo innocentissimi Corporis Jesu extrema imaginaremini, pupillæ scilicet teneritudinem, & lapidis, quam patitur, percussionem, quomodo esset possibile, ut amplius tam alacriter peccaretis? Christus Crucem humeris gestans, tóque toto corpore affectus vulneribus Sanctæ Catharinæ Genuensi apparuit, ut instar pluvie undique sanguis decideret. Aspectus hic tam lacrymabilis adeo vehementem in sanctæ illius Animæ corde excitavit dolorem & amorem, ut quasi extra se rapta clamaret: Amor meus, non amplius peccabimus, amor meus non amplius peccabimus! Verùm hæc nos non consideramus, ideoque non commovemur; quasi nihil omnino nos concerneret.

VIII. Magnam hucusque dolorum Christi originem ostendi. Verùm si, quasi abyssum, immensi hujus diluvij scaturiginem aperui, non adeo ausim dicere à me abyssum magnam inventam esse. *Rupti sunt fontes Abyssi magna.* Magna illa abyssus est cor Christi Jesu, ubi amor illius residet, à quo plusquam ab alijs omnibus magnus ille torrens supra Sacrosanctam ipsius humanitatem effunditur, à quo hæc etiam submergitur. Omnis animæ dolor ab amore proficiscitur. *Amor S. Aug. est causa tristitie.* Quare si cruciatus, de civ. quos voluntariè Redemptor noster in Dei. l. Passione suâ subijt, intelligere aliquo modo volumus, necesse est, ut nonnihil incomprehensibilem illius Charitatem capere conemur. Tantum Christus doluit, quantum amavit; quare sicut impossibile est unquam plenam amoris illius assequi cognitionem, quem tam erga Patrem cœlestem, quam erga hominem à se salvandum gessit, sic non est possibile, unquam plenam sublimissimæ Passionis istius habere cognitionem, quàm, ut Patri obediret, hominemque juvaret, promptissimè acceptavit. Considerabat peccatû, quasi bicipitem inferni hydram, quæ capite uno honorè Patris admordabat, altero spiritum hominis intoxicabat. Quia verò Redemptor necesse utrique huic vulneri remedium adferre statuerat, omnes & inmensas magni cordis sui vires, ut utrumque consequeretur, adhibuit. Quoad Patris sui cœlestis honorem, credite maximam, quæ in Mundo reperiri poterat, hanc fuisse perverberatam, Peccatum nimirum

rum tam foedam Dei injuriam à nullo unquam homine tot sæculorum decursu sufficientibus fuisse lacrymis deploratum, expiatumque, neque huic calamitati alium præter Christum mederi potuisse. Quare necesse erat, simul summam in peccato latentis Malitiæ apprehensionem ad dignè de eo dolendum, summamque dolendi capacitatem conjungere. Et hæc conjunctio, neque in cœlis, neque in terris, sed in solo Christi corde sperari potuit. Beati in cœlo clarè Deum cognoscentes, eadem claritate etiam quasi infinitam cujuscunque injuriæ illi illatæ malitiam intuentur; sed nullo modo eam deslere possunt; cum neque lacrymæ, neque lamenta in cœlo locum habeant. *Neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra.*

Apo. 21. 4. Si unquam dolor aliquis cœlum intrare posset, audeo dicere, eum acriorem fore, quàm in Inferno. Beati siquidem videntes, quàm magnus sit Deus, & quanto propterea dignus sit amore, inexplicabili affligerentur cruciatu, dum peccatores ad eum in Deum injurias intueri cogerentur. Et quia dolor amori illorum corresponderet, ideo omnem, quam Dammati in Inferno patiuntur, pœnam superaret. Ex aliâ parte, quia homines, tristitiæ capaces, non nisi imperfectè magnitudinem Dei cognoscunt, de injuriis etiam illis non nisi imperfectè dolere possunt. Quare ad monstruosum hunc defectum tollendum, qualis erat, sicut dixi; divinæ Majestatis injuria, quam nemo saltem sufficienter aut deplorabat, aut detestabatur, in Chri-

sto Beatitudo simul & passibilitas conjunctæ fuere, adeoque cognitione & dolore in illo unitis, effectum est, ut ipse quemadmodum homo & viator contristari potuerit, & sicut Beatus & comprehensor, perfectâ, quam de Deo habuit cognitione, de facie ad faciem illum intendo, dolorem immensum concipere. O quanti momenti sunt hæc, ut vivaciter intelligantur! O quàm profunda sunt mytheria! sed in his absorbetur mens humana, cui id, quod Ezechieli Prophetæ, contingit, cui vix aliquot passibus rapidum torrentem ingredienti, jam ad ipsum guttur usque aquæ ascenderant.

IX. Alterum summi in Christi corde doloris caput fuit amor erga hominem, quem immenso & infinito ardore dilexit, id est, eadem ipsâ charitate, qua Patrem suum amabat. Quare observare oportet, mentem Christi incomprehensibili gloriæ lumine illustratam, duo suæ indicibilis in hominibus tantopere à se dilectis displicentiæ objecta clarissimè cognovisse, peccatum scilicet, & damnationem, quæ cognitio pro charitatis suæ proportionem illum mirum in modum affligebat. Quando Josue infelicem Achan lapidari præcepit, ad eum unanimiter totus, ad sententiæ executionem, confluit populus, ut quilibet lapidem suum in eum projiceret. Hinc Scriptura refert: *Lapidavitque eum omnis populus.* Quod tunc à populo Hebræo factum est contra reum illum, ab omnibus etiam hominibus contra innocentissimum Jesum perpetratum est. *Lapidavitque eum omnis*

omnis populus Israel. Quotquot fuerunt homines, sunt, & erunt, lapides suos, hoc est, peccata sua, in Redemptoris sui cor projecerunt, qui, quoniam pro omnibus humani generis iniquitatibus satisfacere voluit, pro cunctis, quasi suæ propriæ essent, pœnas subire voluit, & re ipsa è cruce pendens proprias nominavit, dum à Patre pro nobis omnibus veniam flagitavit, sèquè quasi reum ad solvenda debita obrulit, ut innocentiam perditam nobis recuperaret.

Ps. 21. Deus, Deus meus, quare me dereliquisti? longe à salute meâ verba delictorum meorum: Fuerunt hæc verba Psalmi à Christo dicta illi ad eò propria, ut credibile sit, eum illa sub ultimam horam è Cruce pendentem omnia resitasse. At quis jam verbis exprimere poterit, quàm acerbus fuerit hic Redemptoris nostri dolor, quando scœdissimis omnium peccatorum faciibus, jam præteritorum, præsentium & futurorum, se onustus & conspurcatum vidit? Quantus horror non incuteretur sceminæ illustri, inter flores & fragantissimos odores educatæ, nitidissimis effuetæ lintheis, nec alijs quàm purpurâ & auro contextis utenti vestibus, si scœdissimam, & modò leproso detractam, totâmq; manantem sanie cogeretur induere subuculam? Cogitate igitur, qualis Sanctissimam Christi animam invaserit horror, quando ineffabili suo contacta amore non leprosi indusum, sed omnium hominum peccata, hoc est, ipsissimam illorum lepram suscepit? At qualem lepram? Lepram omnium

scœdissimam, fastidiosissimam, quæ possit in Mundo videri, lepram nimirum diabolicam! Unum solum peccatum coram Deo abominabilius est, quàm omnium vulnèrum immundities, quàm omnium cadaverum sanies, quàm omnium foetorum colluvies. Quamobrem considerate, quàm abominabilia sint omnia peccata simul sumpta? vix ea, quæ in una civitate intra unius anni spacium committantur, numerari poterunt. Quid erit de illis, quæ in toto Mundo, non uno tantùm anno, sed toto illo tempore, quo humana duravit, durabitque generatio, perperrantur? Quàm multò libentiùs Christus vestem scorpionibus & serpentibus contextam induisset, quàm ut coram patre suo celesti sceleribus nostris onustus compareret? Certùm est, Christi Animam cunctis & naturæ, & gratiæ viribus tam vehementer ad hominum peccata deslenda commotam esse, ut si omnium pœnitentium afflictiones, & dolores in uno quodam corde uniri essent, Christi doloribus comparati, minus forent, quàm aquæ gutta cum omnibus Maris undis collata. Atamen non ignoramus, à quibusdam pœnitentibus tanta cum contritione culpas suas deploratas fuisse, ut cum transfixorum cordium vulnera sufferre non potuerint, solo dolore extincti sint. Imò audite, quos Beata Maria Ognatenfis pro peccatis etiam non suis effectus experta fuerit. Refert de illa Jacobus de Vitriaco Cardinalis Confessarius ipsius, cum esset semper hilaris, cunctisque humanis vicissitu-

dinibus plusquam Olympi vertex omnibus tempestatibus & turbinibus superior, ubi audiebat, ab aliquo Deum peccato offensum fuisse, ad mortem usque contristatam fuisse, tantisque fudisse lacrymas, ut visum perdendi periculum subiret. Quodam igitur die dum per urbem Nivellessem ambularet, videretque publica aliqua in eodem loco scandala, talem sensit afflictionem, ut propter singularem vix non in frustra cor ipsius rumpi debere visum fuerit; & quod amplius est, non tantum interiùs, sed etiam exteriùs ad eò dolore illo cruciatus est, ut pro pungentibus nudorum præsertim pedum planis, quibus infectam illam terram attigerat, remedium non inveniret, donec à vocatâ puellâ donestica, accepro cultro valde acuto, dictarum plantarum pellem resecurisset, soloque dein pedes suâ nudatos pelle crebriùs allisset; arque hoc modo tandem illo dolore liberata fuit, qui vehementiam vulneratorum pedum longè superabat. Si Christus Dominus propter peccata nostra etiam non acutiores sensit dolores, quàm hæc ipsius sensit famula, an non res foret 3. p. 9. facis obstupescenda? A tamen, sicut 46. ar. dixi, si omnes poenitentium lacrymæ 6. ad 4. aut contritionis, aut Zeli motivo ab innocentibus effusæ usque ad Mundi finem conjungerentur, aliari non haberent cum dolore Christi proportionem, quàm illam, quam cum ipsius charitate haberent? & consequenter non esset aliud, quàm pauculas nubium stillas, cum imbre aut nimbo effusissimò comparare. In hujus solius

poenæ consideratione, omnes reliqui Passionis Redemptoris nostri dolores omnino leves videri possunt. Quare sicut mus ponticus mavult mori quàm fœdari, ita Salvator noster libentiùs pluries acceptasset mortem subire, quàm abominabiles nostras in se suscipere iniquitates, quæ in ipsum, sicut dixi, quasi propriæ congestæ fuerunt. *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrarum.*

X. Alterum summi horrois objectam in Christi Animâ, fuit tor & tantorum hominum damnatio, culpæ suâ Passionis fructu se privantium, quemadmodum propriâ culpâ tor & tanti in universali diluvio ab Archæ exclusi fuerunt. Quando Christus decem leprosis sanitatem reddidit, vidit unum solum redeuntem sibi gratias agere, admirans dixit: *Nonne decem mundati sunt, & novem ubi sunt?* Et tamen illorum sanitas, non nisi verbo constitit Salvatori. Quantum igitur affliget illum, imò acerbissimum adteret dolorem, videre ex toto humano genere jam Sanctissimo Sanguine suo lavato, fortè ne decimam quidem partem efficaciter ad Deum redituram, ut aliquando in cælis debitam illi reddat gloriam / Constantino Imperatori suafum fuit, ut ad tollendam lepram calido ex infantium occisorum sanguine parato sibi balneo uteretur. Verùm consilium illud caruit effectu, Imperator enim Baptizatus multò meliùs sanctificatæ illius aquæ virtute convaluit, quàm si crudeli illâ lotionem usus fuisset. Fingite igitur, illum Medicorum

suorum, aut, ut melius dicam, homicidarum sequentem consilium torquentes trucidari iussisse, quot ad balneum tale erant necessarij, negari non potest, ob hanc funestam stragem matres extremis afficiendas fuisse doloribus. Sed nihilominus tandem solatium videntur potuisse admittere, si Constantinus inde sanitati restitutus fuisset; existimassent enim effusum filiorum suorum sanguinem, ex quo tam grandi Monarchæ reddita fuisset sanitas, pro bono publico consecratum esse. Verùm imaginemini vobis, paratum jam hoc erudele balneum, Constantinum intrare recussasse, & absque ullâ tanti sanguinis pro se effusi curâ habitâ, in conspectu Matrum illarum, leprâ suâ extinctum fuisse: An non ex hoc capite summum dolorem illarum incrementum capturum fuisse existimabitis, ita ut solatium non fuissent admitturæ? Eruntne tantus sanguis, tam innocens & incontaminatus in vanum effusus? Charissimi mei, quas hic adfero comparationes, ne ex minimâ quidem parte, nec iniurias ab innumeris peccatoribus Christo illatas, propriâ culpâ suâ ipsius meritorum fructu se privantibus, seque ipsos damnantibus, nec Salvatoris explicare queunt merorem, hanc ab ipsis iniquitatem commissam, damnationemque petulantem accitam prævidentis. Hos omnes per Prophetam queritur plurimum doloris addidisse vulneribus suis, *super dolorem vulnerum meorum addiderunt, sed non dicit, quantum addiderint, adeoque indefinitum reli-*

quit, cum plena illius intelligentia debilitatem mentis nostræ longè supererit. Si temporalem Hierosolymæ interitum tantopere dessevit; *Videns civitatem fleuit super illam, dicens: quia non relinquent in te lapidem super lapidem.* Judicate quantopere non unius civitatis temporalem ruinam, sed tam magnæ hominum partis æternam damnationem deplorarit! Et quidem tantò magis, quòd hæc omnia clara & distincta coram divinæ mentis suæ oculis lumine gloriæ illustrata apparent. Quare quemadmodum Josephus, postquam agnoverat fratres suos, eosque magno amoris excessu erat amplexus, supra quemvis illorū fleuit: *Floravit super singulos.* Ita Redemptor noster, cum omnes homines & singulos, qui se ipsos damnarent, cognosceret & plusquam fratres suos diligeret, super quemvis illorum multò justiore flendi causam habuit, quàm Josephus, qui ob fratres, quos perditos rebatur, jam præsentis præ nimio gaudio fleuit; cum e contra Christus præ nimio dolore æternum illos perditurus lachrymaretur. Mater illa, quæ post longas pariendi difficultates & dolores vider formosum se in lucem infantem edidisse, tota lætatur, nec priorum angustiarum amplius recordatur, *non meminit pressuræ propter gaudium.* Sed alia, quæ ex puro animæ fatiscantis deliquio plusquam semel moritur, nec expirat, ubi mortuam à se prolem in lucem datam esse advertit, ah! quàm lamentatur, tot à se dolores inutiliter exhaustos fuisse, omnéque solatium tenuit!

reruit! Potuit, non nego, ob ingentem Electorum numerum, quos æternæ gloriæ cruciatibus suis se peperisse videbat, Redemptor noster exultare; sed quemadmodum ad dolores suos mitigandos nullum petiit solamen, ita oculos suos tantum in illos defixit, plures suâ sponte perituros, ideoque sæpius ingemiscens hæc verba repetebat, *qua utilitas in sanguine meo?* non quod Divina Passio, adhuc magnam illis ipsi sponte suâ se perditibus, non esset allatura utilitatem; cuius nimirum virtute sufficientissima, cuius ad salutem media conferri debebant, sed quod Passionis fructus ad media tantum, non verò ad ejus finem extenderentur? quamvis merâ ipsorum culpâ, à quibus mediocriorum ulus negligendus esset.

XI. Nec sit aliquis inter vos, qui hoc doloris excessu, tantum extremo mortis tempore, cor Christi afflictum fuisse existimet; minimè verò, responder ipse: *Dolor meus in conspectu meo semper.* Sol vix oritur, cum statim radiis suis oppositos ferit montes, in quibus occubiturus est. Eodem modo Christus JESUS à primo conceptionis suæ instanti, non tantum in materni uteri horizonte visus est, quin statim vivacissimis cognitionis suæ radiis oppositum Calvariæ montem aspexerit, ex quo terminato vitæ suæ cursu in quodam amaritudinis pelago submergendus erat.

Heb. 10. 5. Ingressus Mundum, dicit: Ecce venio, ut faciam, Deus, voluntatem tuam. Christus Mundum ingrediens, ne quidem paucas sibi horas tribuit, qui-

bus felicitatem suam, à nostrâ ut ita dicam, divisam contemplaretur, ut tantum Angelorum catervacim ad se adorandum descendentium gauderet obsequio, creaturarumque omnium, ad quarum possessionem inductus erat, dominio lætaretur; sed illo ipso tempore de nobis cogitare voluit, ut ingressus sui in Mundum dulcedinem, cum obitibus sui amaritudine misceret. Dumque considerabat, se à Patre suo cœlesti, propter amorem nostrum ad dolorosum illum mortis occasum vocari, has à primo ortu cogitationes suscepit, quas per totum, eumque non brevem, dierum suorum cursum nunquam è mente sanctissimâ deposuit. *Ingressus Mundum, dicit: Ecce venio, ut faciam, Deus, voluntatem tuam.*

II.

XII. Ingens hic dolorum interiorum à Christo susceptorum eorum profectò ad verum aliquod diluvium efficiendum suffecisset. At tamen ut illud magis exundaret, etiam à mari augeri voluit, hoc est, ab inimicis capitalissimis, qui in frementis instat Oceani, præscriptosque rumpentis terminos, virginelem immaculatæ Humanitatis terram inundarent, & e-luvione inaudita eandem submergerent. Conjiciamus parumper oculos nostros in tortores Christi, illorumque, quibus ad affligendum & necandum illum usi sunt, inventiones intueamur, & negare, quod dico, porro non poterimus. *Quare fremuerunt gentes?* inquit Psalmista; admiratur scilicet, quomodo eos in Christi vitam con-

conjurare potuerint; erat enim quasi incredibile, vel unum etiam hominem contra illum insurgere potuisse. At ecce omnes hominum ordines, Sacerdotes, Laici, Plebei, Principes Rustici, Exteri, omnes in ejus necem conspirant. Præ omnibus, ut de tam horridâ illâ & probrosâ, post rebellionem suam in cælis strage se vindicet Diabolus, omnium se cordibus ingrens, omnemque humanitatis sensum auferens, eos contra incarnatum Dei Verbum furoris sui ministros assumit. Ideoque Redemptoris nostri hostes innumerabiles fuisse dicuntur,

17. 30. 6. multiplicati sunt super numerum, totus enim Infernus in eorum numerum venit, hac est hora vestra, &

Luc. 22. 33. potestas tenebrarum. Hinc non est mirum, ipsos etiam homines, tot à Christo affectos beneficiis incredibili, in corde humano furore & crudelitate in eum lævisse. Jure merito dicere possumus, non amplius homines, sed Dæmones fuisse, qualis absque ambiguitate Discipulus ille proditor denominatus est. *Vnus ex vobis Diabolus est.* Et si homines erant, malignitate saltem, & lævitâ Diabolus non erant dispare. Quapropter quis cogitando assequi poterit, quàm horrendis Christum pœnis attriverint? Non vacat mihi omnes illas explicare; nec enim huc venit, ut sermonem de Passione facerem, quo omnes tam crudelis tragoediæ actus recenserentur. Quare satis mihi erit, tres tantum magis conspicuos considerare, Flagellationem ad columnam, factam spineo ferro coronationem,

R. P. Segneri S. I. Christ. Instr. Tom. II.

& Crucifixionem. Paucis percipientis, videbitisque nihil humani in illis actibus superfuisse: omnes videbantur esse diabolici, tanta in illis exercendis barbaries se exercuit.

XIII. Instrumenta flagellationis (si antiquissimæ Christianorum in terrâ sanctâ traditioni fidem habemus) fuere catenæ, virgulta spinosa, virgæ terribiles, funesque stellulis ferreis armati. Carnificum tam crudelibus utentium instrumentis triginta fuere paria, qui vices inter se mutabant; robustaque brachia sua supra tenerrima Redemptoris membra defatigabant, quemadmodum Sanctæ Mariæ Magdalænæ de Pazzis in quadam extasi de Passione revelatum fuit, ideoque cogitate, quàm crudeliter barbari illi tam delicatum corpus profciderint & immaniter dilaniarint! ad quod instrumentis adeo horrendis dilacerandum etiam per unicum tantum horam, ne quidem duobus licitorum illorum opus fuisset! Cùm verò tot vires suas impenderint, quis non agnoscit eos, non tantum ad dilaniandum Christum, sed ut suæ furendi libidini satisfacerent, anhelasse, immensumque certatim illum discerpenti desiderium demonstrasse.

Cornel. in c. 19^a Jo. & in Matth. c. 17. v. 16.

XIV. Solum caput à furiosâ illâ verberum tempestate exemptum erat; sed pœnæ hæcenus dilatae paulò post multiplici acerbitate compensatae fuerunt. Diabolus ex inferni abyssonem attulit, dum militibus suggestit

N d ex

ex acutis marinis juncis galeam potius, quam ferrum inflecterent, capiti que impositum (quemadmodum ex Sanctæ Brigittæ Revelationibus habetur) ad medietatem usque impingerent. Tradunt plurimi, plusquam septuaginta spinas Salvatoris caput profundissime penetrasse, tantum cum dolore, ut nemo hominum satis concipere possit. Si enim unica solum spina casu incauti Leonis pedi infixæ cogit eum integram rugibus implere sylvam; cogitate, qualem non una, sed tot spinæ, non pedi, sed terrissimo Christi capiti impressæ acciverint dolorem! attamen quod silentio prætereundum non est, tale tormentum non præcepit Judex, sed petulantia carnificum Christum ad illud subeundum coëgit. Quales igitur homines isti vobis videntur fuisse, qui cum sententiam in miserum latam mitigare debuissent, eandem pro animi sui libidine pœnis crudelioribus exacerbare non sunt veriti. Saltem, ut æquitas ferèbat, à Judice increpari, redargui, aut punire debuissent. Sed hoc sperare non licuit; fortè ideò, ut clarissime appareret, illud ipsum, quod inter limites suos non continetur, mare esse, dum nemo ejus eluvionem coërcere auder. Interea Christus gaudebat in tam sævo cruciatus, pro nobis languere, vidensque spinis illis superbiam nostram, nostram ambitionem, impurasque cogitationes nostras in capite suo puniri, eas, quæ acutius pungebant, magis amabat, & quo profundius ingressæ, plus quoque sanguinis eliciebant,

gratiores accidebant; cum horam, quæ omnem è Crucis trunco pro nobis sanguinem effundere debebat, nondum adesse sciret.

XV. Supplicium Crucis ab antiquis tam enorme æstimatum fuit, ut illud nunc supremum, nunc summum vocarent. *Summum ès supremum* 1. 1. ff. *supplicium*. Ita ut etiam pœnæ ignis 2. 4. præculerint. Solum unius horæ spatio aliquem brachiis è fune suspensum teneri, tam dolorosum est supplicium, ut ab hominibus etiam durissimis & ferissimis commissorum exprimat scelerum confessionem, licet non ignorent, cum hæc facti fuerint, laqueo sibi vitam abruptendam esse. Quid jam erit, non per unam horam toto corpore è rotatâ pendere machinâ, sed tribus integris horis ligno affixum esse, quemadmodum pro nobis vivus ex eo Jesus pependit? in manibus & pedibus omnes junguuntur nervi, omnes venæ, omnesque arteriæ conveniunt, ideòque ibidem sensus est dolorosissimus. Tanto verò major erat dolor, quia clavi non solum sanctissimam carnem penetrabant, sed etiam dilacerabant; membrorum quoque pondus continuo omnes tam capitis, quam totius vulnerati corporis dolores, augebat, renovabat & exasperabat. Imò, quemadmodum vulnera & dilacerationes clavorum omnes erant in partibus extremis, & à corde remotissimæ, ita sensim vitam Christo auferentes, longam mortem solo deliquio adferabant. Plures fuerunt istius sententiæ, Christum non vi pœnarum ad occidendum

dendum illum sufficientium mortem oppetiisse, sed propria voluntate obiisse, mortemque ad se accedere non audentem vocasse, nec non sanctissimam illius Anam è lacerato tot in partibus corpore, velut Regem, quando illi placet, è Palatio suo egressum esse. Opinio nihilominus universalis & magis verisimilis est, quam sequitur Sanctus Thomas, Christum vi dolorum, & sanctissimi sanguinis sui effusione exspirasse, ut verificetur à Judæis & Gentibus occisum fuisse, quemadmodum loquitur Scriptura. *Quem occiderunt suspendentes in ligno.* Imò in revelationibus Sanctæ Brigittæ, à Concilio Basiliensi approbatis, pluribus in locis refertur, appropinquante mortis articulo cor Christi summâ dolorum vi disruptam esse, omniâque membra tremuisse non secus, ab si ac invicem disjungi & separari vellent. Antiqui Rabini, qui nonnullam de futuri Messie doloribus habuere cognitionem, doloribus patris illos compararunt. Sed nimis benigna hæc est comparatio. Melius dicemus cum Jeremiâ, tam acerbos fuisse Christi dolores, ut neminem præter illum verè punivisse divina iustitia videatur. *Tantum in me vertit & convertit manum suam.* Solum in me brachij sui robur exercuit, victoris instar, cui non sufficit, hostis jam prostrati pectoriensem infixisse, si non ab omni parte transfixerit. *Tantum in me vertit & convertit manum suam.* Bella, strages, Provinciarum & Mundi ipsius desolationes pœnalis Christi ex adverso opposita, non videntur

aliud esse, quàm pugna ludicra cruento prælio comparata.

III.

Et ecce ad ultimum caput, ob quod Redemptoris nostri Passio tam enormis apparet, devenimus, id est, ad Justitiam divinam considerandam, quæ causa ejusdem fuit præcipua. Neque enim sola terra propriè tam copiosam Diluvij inundationem produxit, quæ aquas sinu suo inclusas evomere cœpit; neque mare præscriptos sibi terminos transgrediens id effecit, sed primaria illius causa fuit cœlum, quod apertis magnis suis cataractis omnem aquam à Mundi principio supra se collocatam depluit, totamque terram quaquâ versum submersit, ita ut etiam montes ipsi in eâ absconderentur. Eodem modo Dolorum Christi abyssum pœnarumque ejus diluvium, non tenerrima corporis ipsius constitutio, ardentissimæ Spiritus Charitati conjuncta, nec carnificum crudelitas, Sathanae instigationibus roborata, sed Justitia Patris primariò effecit. Equidem re ipsâ maximum afflictionum suarum torrentem ab illâ profectum esse agnovit ipsemet Salvator, dum verbis ex Psalmo desumptis dolenter Patrem alloquitur: *Super me confirmatus est furor tuus, & omnes fluctus tuos induxisti super me.* Pater mi, non levi manu, quemadmodum olim Jobum tetigisti, sed robore brachij tui contra me usus es tali cum impetu, ut ad derelictam humanitatem meam in pœnarum acerbissimarum diluvio submergendam, omnem aquam pro peccato suf-

Abul.
Para.
dox. 3.
fol. 10.
s. Th. 3.
p. 9 47
ar. 1.

Al. 10.
39.

L. 1. c. 10.
p. 27.
Revel.
extrav.
1. o. 5. 1.
p. 106.

Thom.
3. 3.

s. Th. 3.
p. 7. 47.
ar. 3.

focando à te asservatam, effuderis, *Omnes fluctus tuos induxisti super me.* Perfectò tam rigorosa fuit hæc justitia, ut ad illam aliquo modo capiendam, audire necessum sit, quomodo loquatur Apostolus: *Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit.* Dicere vult, Patrem in Filio suo omnia omnium hominum præteritorum, præsentium & futurorum peccata ita adunasse, ut Christus non sub peccati habitu, sed quasi peccatum ipsum compatuerit, unde pœna de ipso non quasi de peccatore, sed velut de peccato ipso sumpta est. *Pro nobis peccatum fecit.* Quamvis Deus infinitè abominetur iniquitatem, nihilominus, in puniendâ illâ, multa erga iniquum nititur compassione; dum enim culpam punit, culpabilem respicit; ejusque naturam eodem ipso tempore amat, quo peccatum odit. Quare Deus cum peccatore agit velut Chirurgus, qui, dum vulnerat, infectâque ægri partem adurit, nihilominus partibus sanis compatitur, easque amat, ita ut quantum absque artis suæ præjudicio licet, doloribus parcat acciendis. Quod si itaque coram Tribunali Patris sui solùm sub figurâ peccatoris Christus comparuisset, eodem tempore pœnam & compassionem retulisset; & sic vindicta ab ipso sumpta multâ benignitate temperata fuisset. Verùm ille non tantùm sub peccatoris, sed ipsius peccati schemate comparuit, ideòque absque ullo respectu, absque ullâ remissione & commiseratione, quasi ipsum peccatum esset,

pœnas luere debuit. *Pro nobis peccatum fecit: omnes fluctus tuos induxisti super me: tantum in me vertit, & convertit manum suam.*

XVII. Jam quoque intelligetis, cur dolores Redemptoris nostri dolores Inferni dicti fuerint. *Dolores Inferni circumdederunt me, & vitæ meæ Inferno appropinquavit.* Non quòd verè essent Inferni dolores, (animarum enim segregatarum pœnæ superioris sunt ordinis) sed quia nullis aliis, quàm Inferni pœnis similes erant. Quòd autem dicat, *vitæ meæ Inferno appropinquavit*, non dicit, quòd intravit, sed quòd circumdederint eum dolores ipsius, *dolores Inferni circumdederunt me*, non verò asserit, se ab illis apprehensum fuisse. Multis verò de causis dolores Christi Inferni pœnis similes sunt. Primò pœnes illis erant quoad intensiorem; quia non tantùm exteriora corporis affecerunt, sed intima quoque animæ penetrarunt. *Repleta est malis anima mea.* Dolorum siquidem pelagus in eâ conclusit, eodem potentia miraculo, quo olim torum mare in utrem congregare promissit. *Congregans sicut in utre aquas maris.* Hæc intensio meliùs poterit intelligi, si perpendatur id, quod affirmat Sanctus Thomas, quantitatem nimiorum dolorum Christo inflictorum, non tantùm quoad divinæ Personæ dignitatem, sed etiam quoad pœnarum magnitudinem omnium hominum peccatis proportionatam fuisse. Non enim solâ potestate, sed purâ Justitiâ suâ Deo placuit, peccatum destrue-

destruere; adeoque quandam æqualitatem etiam secundum humanam naturam, inter debitum & satisfactionem esse voluit. Quapropter nonnulli existimant, tantum Christum passum fuisse, quantum omnium hominum peccata, in hac vitâ temporaliter puniri merebantur; tã que graves illius fuisse pœnas, ut si purus fuisset homo, plenè pro omnibus satisfecisset peccatoribus in terrâ post culpæ remissionem, quantum ab illis divina Justitia exegisset.

XVIII. Deinde Dolores Christi aliquam cum pœnis Inferni, quoad tormentorum puritatem, similitudinem habuere. Olim in lege antiquâ præceperat Deus, ne in Sacrificiis uterentur melle, non quod liquorem tam amabilem, & velut cœli partem abominaretur, sed quia antiqua sacrificia totidem erant figuræ sacrificij, in arâ Crucis offerendi, conveniens erat, ut sicut in vero illo nulla dulcedinis gutta admisceri debebat, sic in illis, quæ tantum figuræ erant, etiam omitteretur. Uode Salvatori nostro, ne illud quidem, quod dolores intensi secum adferunt, solatium permissum est; scilicet dum tantopere patienti vires franguntur, ut paulatim vix amplius, aut minùs tormenta sentiat; Christo siquidem vires, usque ad finem in nativâ suâ virtute, quæ maxima fuit, conservatæ fuerunt. Imò ipsa Dei visio, quâ sanctissima ipsius Anima in supremâ intellectus parte fruebatur, partis inferioris dolores magis irritabat, utpote quam tedium & tristitia totam occupaverant, sicut fieri solet,

dum pars Lunæ magis illuminata partem lucis indigentem magis obsecurat. *Altissimo Divinitatis consilio umph. factum est, ut tota divina fruitionis gloria in eo militaret ad pœnam.* Sublimiter inquit Beatus Laurentius Justinianus.

XIX. Denique cum Passionis doloribus quædam cum Inferni pœnis, quoad illarum originem, intercessit similitudo; quodnam terribilissimum est malorum omnium, quo puniuntur damnati? Hoc nimirum, quod cruciatus illius sint quodammodo ordinis divini, propterea quod in illis Deus ut objectum constituat pœnam Damni; ut principium verò & causa constituat pœnam sensûs, majorem propriâ & naturali virtutem igni tribuendo. *Ego Dominus percussus.* Hoc modo in Passione affirmat Pater æternus Filium suum à se percussum esse. *Propter scelus populi mei percussus Is. 53. 8. eum.* Quasi majorem flagellis, spinis & clavis vim impresserit, quàm illa crudelitatis instrumenta à naturâ habuerint. Ipsæmer quoque Dei Filius queritur se à Patre derelictum: *Deus, Ps. 22. 1. Deus meus, ut quid me dereliquisti?* Non quod Divinitas in Passione ab Humanitate Christi separata fuerit, sed quod Divinitas quoad minuendos dolores, adeo cum Humanitate se habuerit, quasi nullo modo ei unita foret. Quapropter quis inundationis hujus altitudinem metiri audebit, quam Pater æternus disruptis nubibus, supra dilectum Filium suum effudit? *Cataracta cali aperta sunt; Gen. 7. multiplicata sunt aque, & prævaluerunt.*

S. Thom.
3 p. 9.
47. ar. 1.
da 2.
Revel.
S. Brig.
1. 1. 6. 10.

runt nimis. operisque sunt montes excelsi. Tam grande est hoc diluvium, ut non nisi ipsemet Dei Filius in eo submersus, Patetque illum submergens plenè id comprehendant. Hinc ut profundissimam hanc malorum abyssum Christus nobis explicaret, ad tribunal divinum se recepit, dixitque: *Tu scis inpropietatem meam, & confusionem meam, & reverentiam meam.* Quasi diceret, tu solus divina scientia tuâ Passionis meæ fundum attingere potes, qui me pejus quàm ullum, qui unquam in terris comparuit, malefactorem tractasti; solis oculis tuis dolores mei, quos patior, manifesti sunt; omnis alia bolis ad maris hujus altitudinem explorandam, nimium brevis est.

XX. Hic nunc ergo aliquantisper mecum subsistite, Charissimi, mecumque hunc in modum ratiocinamini. Quis fuit finis primarius, ob quem Christus tanto cura excessu, qui omnem humanum intellectum transcendat, passus est? An ut hominem salvaret? minimè. Sed ut Deo satisfaceret. *Quem proposuit Deus propitiationem, per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem Justitiæ suæ* inquit Apostolus. Mundi salus erat medium, finis autem, saltem perfectior, fuit gloria Justitiæ Dei. Non potuit illam Christus perfecte rerum perturbationem, ut cum Deus injuriis affectus esset, nullus pro ipsi illi satisfaceret integrè; & cum creaturis non esset ea summa, quâ ingens extingueretur debitum, voluit Redemptor noster illud per se tanto cum excessu exsolve-

re, quo immensa inde Patris sui gloriæ resuraret, ita ut etiam peccatorum omnium possibilium debitum expungi posset. Quare etiam si omnes homines obstinatè damnationem suam præeligerent, non ideo Christi Passio suo careret fructu; primarius enim illius obtineretur finis, qui est de peccato tantum contritari & affligi, quantam ipsum peccatum afflictionem & dolorem exigit, tantumque Deo pro injuriâ illatâ satisfactionem præbere, quantam Deus offensus meretur. *Ad ostensionem Justitiæ suæ.* Atque hoc ipsum est, quod Christus pro inauditorum dolorum suorum compensatione principaliter à nobis desiderat, ut peccatum supra omnia mala detestemur. *Nolite flere super du, & me, sed super vos ipsos flere.* Inquebat mulieribus lacrymantibus, seque ad Calvarie montem comitantibus; non quoddam tenera nostra erga dolores suos compassio ipsi non placeat, sed quia potius desiderat, ut propter peccata nostra, unicam dolorum suorum causam, lacrymas effundamus. Verbo, totus fructus, quem Salvator noster ex laboribus suis, pœnis, virâ & morte colligere præcendit, est unicus ille, ut addiscant mortales peccatum agnoscere, illud detestari, omniâque ejus vestigia extirpare. *Iste est omnis fructus, ut auferatur peccatum ejus.* Hæc est præcipua lectio, quàm nobis Divinus Magister noster prælegit. Mathematicus, postquam in arenâ demonstrationes suas descripsit, cathedram ascendit, easque explicat. Eodem modo postquam in terris turbas & disci-

discipulos suos docuisset, Deum omnibus Mundi bonis præferendum esse, è consensâ Crucis cathedrâ, potissimæ veritatis hujus demonstrationes, cuius intellectus facillè penetrabiles esse declaravit. Poterat Salvator noster levissimo suo incommodo, plenissimè mederi vulneribus nostris, sed quia gravitatem mali sui non ita apprehendissent, medicinæ acerbitate morbi atrocitatem demonstrare nobis voluit. Omnino mente captus dici potest Christianus ille, qui ne quidem in hac ipsâ Calvariæ scholâ addiscit; quanti Deum facere, & quantopere eidem servire teneatur, quantumque malum sit, illum offendere. Quòd si Deus propter unum aliquod peccatorum nostrorum, de novo Mundum diluio, quemadmodum Noëmi tempore fecit, submergeret, esset ne vestrum aliquis tam stolidus, qui peccatum illud parvum aliquod malum existimaret? quomodo igitur dicere quis audeat; quid mali est, hæc fragilitas? cum manifestum sit ob eandem fragilitatem puniendam multò majus, non aquarum sed ineffabilium pœnarum diluvium à Deo decretum fuisse, Deique Filium mortem subire debuisse, cujus vita infinities valet plùs, quàm novi alienius hominis, in quo omnes vitæ possibilitates conjunctæ essent, vita valeret.

XXI, Grande divinæ Justitiæ theatrum est Infernus, ut palam fiat, quanto iniquitatem persequatur odio. At nihilominus hoc cum illo Calvariæ Theatro comparari non potest, in quo non contra peccatores, sed contra

dilectum Filium suum, propter solam, quam gerit, peccatoris umbram delævit. Quis unquam sibi persuasisset, postquam DEI Filius vultu in terram prostrato, genis pallidis, genibus flexis, corpore quin etiam toto sanguine manans, humilissimis petierat precibus, ut amarus ille calix à se transiret, quis, inquam, credidisset, eum à Patre, pietate commoto, non exauditum iri, maximè verò cum totam divinæ voluntatis suæ dispositionem in manibus ejus reliquerit? *Voluntas Domini in manibus ejus* 1653. 10. *dirigetur.* Verùm quidem est, illam Christi petitionem non absolutam, sed conditionatam, illumque, quem tunc Passionis suæ sentiebat, non rationis, sed sensûs fuisse horrorem. Nihilominus totum illud, quod à Christo proveniebat, tantâ æstimatione dignum erat, ut illa ipsa naturæ inclinatio, plùs quàm quævis alia quorumlibet Sanctorum expressa voluntas satisfactionem mereretur. Quapropter repero, quis unquam existimasset, à Deo, qui se humiles, derelictos & afflictos audire, prædicat, Filij sui, in abjectionis abyssu, & inaudicis submersi angustiis, preces exaudiendas non esse? Equidem sic est, exauditus non est, voluit suum Justitiæ relinqui rigorem, ut quantum verè debitum sit peccatum, mortales intelligerent, pro quo exstringendo nulla, ne quidem in illius gratiam, qui non ut primarius debitor pro se, sed tanquam fidelis jussor pro aliis solvebat, in cælo pietas & clementia se exhibebat. O peccatum, peccatum!

Et

Et adhuc mortales te non dignoscunt? non fugiunt, non eliminant? Imo adhuc cum voluptate committere non verentur? *Potest aliquis gustare, quod gustatum affert mortem? Estne possibile, ut homine illâ delectetur, quæ Deo mortem accivit? Estne possibile, ut nihilominus temerario illi, & rebeli hosti in corde suo locum præstare velit, ad quem extirpandum Deus vitam suam infinitè sibi dile-*

ctam amittere voluit? Dedi dilectam feris, animam meam in manus inimicorum ejus. Dilectissimi, aut mutanda vita est, aut mutanda fides. Nihil magna repugnantia est credere, Deum, si ita loqui liceat, in Cruce, ut peccatum destrueret, se in nihilum redegisse; hominem tamen tantâ cum voluptate adhuc peccare, non aliter, quàm si mortem Christi vanam esse fabulam existimaret.

DISCURSUS XXII.

Ex Peccati Venialis malitia, extrema peccati mortalis malitia inferitur.

Non absque gravi causâ Deo placuit, ut in Mundi principio rebus sua nomina ab Adam imponerentur, quippe cum à Deo supereminenti scientiâ præditus esset, quemadmodum optimè creaturam omnium naturam novit, sic etiam optimè cuiusque suam appellationem, quæ eam exprimeret, tribuere potuit.

Gen. 2. 19. Quod vocavit Adam, ipsum est nomen ejus. Nos è contra in ignorantia nostræ tenebris, quia sæpius præposterè res intuemur, ita quoque sæpius præpostera ipsi nomina imponimus, lucique tenebrarum, tenebris lucis nomen indimus. *Ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras.* Imò ignorantia nostra non solum ad proprium & proportionatum rebus no-

men indendum inhabiles nos reddit, sed etiam ad jam impositum bene intelligendum inepti sumus. Judicate, an non verum loquar. Peccatum Veniale etiam à viris Sanctitate conspicuis, Peccatum Veniale, peccatum parvum, & leve nominatum fuit. Sed quis est, qui veram vocis hujus significationem intelligat? Licet hic cum Davide exclamare: *delicta quis intelligit?* Quare hodie veritatem vobis inexpectatam probabo, Peccatum Veniale demonstrabo non esse Veniale, peccatum parvum non esse parvum, peccatum leve, non esse leve; non enim est leve, nec parvum nec veniale eo sensu, quo communiter à vobis accipitur. Ex hoc deinde peccati mortalis gravitatem inferam, pro consuetudine meâ & pro majori, quàm unquam aliàs, desiderio meo, summum contra infernale